

České notářství si připomíná dvacetileté výročí jeho obnovy, jako svobodného povolání

eFocus

Notářství je instituce, která po mnoho staletí v našem právním systému působila jako prostředník mezi státem a občanem. Poskytováním nestranných právních porad a služeb pomáhala předcházet sporům a odlehčovala tak zátěži státu, který má zajišťovat občanům právo na spravedlnost prostřednictvím nezávislých soudů (soudnictví nemálo zatěžuje státní rozpočet), a také odlehčovala rodinné kase, neboť náklady účastníků na soudní spory a právní zastupování jsou mnohonásobně vyšší, než náklady na služby notáře. Odměnu za tyto služby navíc reguluje stát.

V době, kdy se moci ujala dělnická třída, tedy po roce 1948, se ovšem v Československu pod základy notářství otrásla zem. Je totiž logickou pravdou, že služby notářů jsou poskytovány zásadně těm subjektům, které disponují s nějakým majetkem, jměním. V očích komunistických politiků to znamenalo, že slouží buržoazii, nepřátelům proletariátu. Velkým úspěchem tehdejší generace notářů tedy bylo, že nebyla tato právnická profese zrušena. Sice došlo ke snaze jejího zpolitizování, mocenskému zneužití, nicméně si i státní notářství zachovalo základní principy notářství, tedy kompetenci sepisování veřejných listin, nestrannost, numerus clausus, pevný tarif.

Po více než čtyřiceti letech od zestátnění notářství, po sametové revoluci, jsme začali intenzivně připravovat odstátnění notářství. Především velké úsilí některých, tehdy mladých, ale svými učiteli dobře připravených státních notářů, vytvořilo nejen politické podmínky, ale položilo pevné legislativní základy pro přijetí zákonů, které jak v Čechách, tak na Slovensku umožnily obnovení notářství jako svobodného povolání. A tak k 1. lednu 1993 se stalo to, co sice bylo z dnešního pohledu zákonitostí, ale moc dobře vím, že ne samozřejmostí. Všem těm, kteří vynaložili úsilí k dosažení tohoto úspěchu, se sluší v době připomenutí dvacetiletého jubilea poděkovat.

Pokládám si dnes otázku: podařilo se naplnit to, co se i v této moderní době od notářství očekává?

Dovolím si tvrdit, že ano. Kombinace kvalitního legislativního myšlení a citlivé diplomacie naší notářské reprezentace vůči politikům, podporované kvalitním „týmem“ notářů, umožnila ve značné míře využít potenciálu, který notářství v našich podmínkách nabízí.

Nová doba však přináší i dříve neznámá úskalí a rizika. Tím je tržní ekonomika, snaha za každou cenu získat prospěch, peníze, moc. V dnešní době je toto kritériem úspěchu. Notářství však do žádné „podnikatelské“ kategorie nepatří. Je pojátkem mezi občanem a státem. Je to úřad, který stát svěřil odpovědné, kompetentní osobě, za kterou ručí. Notáře omezil v rozsahu dalších činností, limitoval jej v příjmech a uložil mu mnoho povinností, které jej pevně spojují s výkonem tohoto povolání, aby se mu v plné míře věnoval a zůstal nezávislým. Tato specifika se do běžných kategorií podnikání nevejdou. Jelikož si to ale ne každý uvědomuje, čelí notářství často snahám jiných profesí o získání jejich kompetencí motivovaných především vidinou většího zisku, avšak s oficiální argumentací zlepšení kvality služeb zvýšenou konkurencí, snadnější dostupností apod. Notářství je podrobováno srovnávacím analýzám s jinými „podnikatelskými subjekty“, u evropských úředníků budí údiv, že

nemá všechny podnikatelské parametry, ale ani není státní institucí. Nerozumí tomu, že hlavními kritérii úspěšnosti není míra dosaženého zisku, ani není hlavním hnacím motorem konkurence, která by bičovala notáře k nekolegiálním praktikám, jak získat lukrativního klienta, a že cílem notáře je vytvořit takový právní dokument, který by zaručoval účastníkům pocit jistoty a bezpečí, aby se neobávali vzniku budoucího sporu. Výše odměny notáře nemůže být jeho hlavní motivací. Zapomíná se, že v životě člověka je totiž jistota vedle zdraví to nejdůležitější. A jistotu notářství nabízí.

Nikdy dříve nebylo zapotřebí tolik vysvětlovat a obhajovat principy notářství. Až v době globalizace silně ovlivňované ekonomikou spojenou s anglosaským právním systémem, který je ovšem vybudován na zcela jiných principech, tedy bez znalosti veřejných listin a tedy i bez notářů.

Z toho mi vyplývá závěr, že aktuálním úkolem je dělat osvětu notářství v celosvětovém měřítku, tedy informovat veřejnost, ekonomy, politiky, o jeho užitečnosti, prospěšnosti.

První nárazy již notářství přečkalo. Dřívější jeho kritici už nejsou tak příkří. Paradoxně tomu nahrála současná ekonomická krize. Hledají se záchytné body, hledá se jistota ve vztazích právních, ekonomických, v rodině, ve společnosti. Pojem „jistota“ se stal pojmem žádaným, moderním, aktuálním. Ejhle, je tu něco, co (zatím) zcela nepodlehlo současné honbě za povrchními hodnotami – instituce notářství.

Proto si myslím, že by bylo v této rozkolísané době pro celou společnost citelnou ztrátou, kdyby i notářství ovládly tržní principy a jeho aktéři by měli před sebou jen vidinu zisku a zapomněli by na podstatu tohoto krásného povolání, poslání. Věřím, že si i nově nastupující notářská generace bude vážit toho, že se dosud podařilo tuto profesi podnikatelským tlakům ubránit a že ji budou dál před nimi účinně chránit.

Notářství je totiž noblesní, elegantní dáma, která jde s dobou, ale nepodléhá módním výstřelkům.

JUDr. Martin Foukal,
prezident Notářské komory České republiky,
notář v Praze

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Růst cen v rakouských lyžařských regionech: proč se Alpy neřídí logikou běžného rezidenčního trhu](#)
- [Význam specializovaného vzdělávání v oblasti obchodního práva v době rostoucí regulační náročnosti podnikání](#)
- [Lukáš Vacek a Peter Perniš novými vedoucími advokáty Aegis Law](#)
- [endors staví advokacii na pozornosti již deset let. Výročí oslaví 10 událostmi pro klienty](#)
- [Mezinárodní advokátní kancelář bpv BRAUN PARTNERS slavila 20 let](#)
- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [ESG Simple jako praktická opora pro ESG reporting malých a středních podniků](#)
- [Partner BBH Tomáš Sedláček obdržel prestižní ocenění „Lawyer of the Year“ na IFLR Europe](#)

Awards 2026 v Londýně

- [LEAGLE.ONE: Kdo pomůže dětem vybrat správnou cestu, když dnešní profese zítra nemusí existovat?](#)
- [Jindřich Fuka novým advokátem Aegis Law](#)
- [LEAGLE.ONE: Advokacie po nástupu AI: Kdo se přizpůsobí, získá náskok. Kdo ne, může zůstat pozadu](#)